

őáíéőá

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Pálfi Ügyvédi Iroda pártfogó ügyvéd ... által képviselt I.rendű felperes neve... I. rendű, II.rendű felperes neve... II. rendű és **III. rendű felperes neve** ... III. rendű felpereseknek, az NZP Nagy Rechtsanwálte ... által képviselt I.rendű alperes neve... I. rendű, II.rendű alperes neve... II. rendű és III.rendű alperes neve... III. rendű alperesek ellen, kártérítés iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2016. november 3. napján meghozott, 2.P.25.189/2015/44. számú ítélete ellen, az I-III. rendű alperesek részéről 46. sorszám alatt, az I-III. rendű felperesek részéről 47. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja, és az I., II. és III. rendű felperesek által személyenként az I., II. és III. rendű alpereseknek mint együttes jogosultaknak fizetendő perköltség összegét 238.000 (kétszázharmincnyolcezer) forintra leszállítja. Az I., II. és III. rendű felpereseket mentesíti a kereseti illeték fizetésének kötelezettsége alól, és megállapítja, hogy a le nem rótt 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint kereseti illetéket az állam viseli. A pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó rendelkezést mellőzi, és megállapítja, hogy az I., II. és III. rendű felperesek teljes mértékben pervesztesek lettek. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I., II. és III. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg személyenként az I., II. és III. rendű alpereseknek mint együttes jogosultaknak 95.200 (kilencvenötezer-kétszáz) forint másodfokú perköltséget. Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 22.500 (huszonkétezer-ötszáz) forint, a II. és III. rendű alpereseket pedig, hogy személyenként 8.200 (nyolcezer-kétszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket fizessenek meg az államnak külön felhívásra, míg 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam visel. Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban a pártfogó ügyvéd díját az I. rendű felperes esetében 3%-ban, a II. és III. rendű felperesek esetében 1-1%-ban az alperesek együttesen kötelesek viselni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperesek a ... (a továbbiakban: a szövetkezet) tagjai és igazgatóságának tagjai voltak. A felperesek személyenként 5.000 forint értékű részjegy vásárlásával beléptek a szövetkezetbe. Az I. rendű felperes 2003. november 14-én 9.000.000 forint összegben, 2004. május 15-ei lejáráttal, 2004. január 8-án 2.000.000 forint összegben 2005. január 8-ai lejáráttal, a II. rendű felperes 2003. november 21-én 13.000.000 forint összegben, 2004. március 22-ei lejáráttal, a III. rendű felperes 2003. június 24-én 8.000.000 forint összegben, 2004. július 23-ai lejáráttal célrészjegy megállapodást kötött a szövetkezettel. A felperesek a megállapodásokban megjelölt összegeket befizették a szövetkezet pénztárába. A szövetkezet 2004. március 2-án felfüggesztette a kifizetéseit. A bíróság 2004. június 30-án elrendelte a szövetkezet felszámolását. A felperesek a célrészjegy

megállapodásból eredő követelésüket bejelentették a felszámolási eljárásban. Az I. rendű felperes követeléséből 1.127.200 forint, a II. rendű felperes követeléséből 1.399.100 forint, a III. rendű felperes követeléséből 957.000 forint térült meg a felszámolási eljárásban. A felszámoló az alperesekkel szemben a szövetkezetet megillető követelésből 1.613.654 forintot az I. rendű felperesre, 1.867.808 forintot a II. rendű felperesre, 1.277.678 forintot a III. rendű felperesre engedményezett. A II. rendű felperes a követelése érvényesítése céljából fizetési meghagyás kibocsátását is kérte a szövetkezet ellen. A fizetési meghagyás 2004. szeptember 27-én jogerőre emelkedett. Az alperesek ellen indított büntetőeljárásban a Fővárosi Törvényszék a 17.B.774/2007/510. számú, és a Fővárosi Ítéltábla az 1.Bf.368/2012/59. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az alpereseket hűtlen kezelés, sikkasztás és tőkebefektetési csalás büntetében, az I. rendű alperest pedig számviteli fegyelem megsértésének büntetében is. A Fővárosi Ítéltábla valamennyi magánfél polgári jogi igényét a törvény egyéb útjára utasította. A cégbíróság 2015. szeptember 30-án törölte a szövetkezetet a cégnyilvántartásból.

A felperesek káraik megtérítése iránt terjesztettek elő keresetet. Az I. rendű felperes 10.523.500 forint tőkének, ebből 9.000.000 forint után 2004. május 16-tól, 1.523.500 forint után 2009. október 23-tól a kifizetésig a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű kamatnak, a II. rendű felperes 13.000.000 forint tőkének és ezen összeg után 2006. május 7-től a kifizetésig a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű kamatnak, a III. rendű felperes 8.000.000 forint tőkének, ebből 6.000.000 forint után 2004. szeptember 16-tól, 2.000.000 forint után 2003. július 24-től a kifizetésig a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű kamatnak, továbbá 2.000.000 forint után 2003. július 24-től 2007. július 23-ig járó évi 26,667% kamatnak az egyetemleges megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket. Igényt tartottak a perel felmerült költségeik megfizetésére is. Követelésüket arra alapították, hogy az alperesek a szövetkezet vezető tisztségviselőiként tanúsított, szándékos bűncselekményt megvalósító magatartásukkal olyan helyzetbe hozták a szövetkezetet, hogy az nem tudta teljesíteni a fizetési kötelezettségeit, ezzel kárt okoztak a felpereseknek. Álláspontjuk szerint az alperesek ténylegesen betétgyűjtést folytattak, megtévesztették a szövetkezet tagjait, magát a szövetkezetet is a befektetők megtévesztése céljából hozták létre, vezető tisztségükből eredő jogukat pedig visszaélészerűen gyakorolták. Előadták, hogy követeléseik a Ptk. 360. § (4) bekezdése értelmében 10 év alatt évülnek el, a polgári jogi igény előterjesztése és a fizetési meghagyás kibocsátása pedig megszakította a követeléseik elévülését. Kifejtették, hogy a jogerős büntető ítélet meghozataláig alappal számíthattak arra, hogy polgári jogi igényként a követelés érvényesítése eredményes lesz, ezért a büntetőeljárás jogerős befejezéséig az elévülés nyugodott.

Az alperesek az ellenkérelmükben elsődlegesen a per megszüntetését kérték arra hivatkozással, hogy a felperesek követelése időelőtti, mert a felszámolási eljárás befejezése előtt nem ismert, hogy a felpereseknek keletkezett-e kára, és mekkora annak összege, másrészt a felperesek kizárólag a felszámolási eljárásban igényelhetik káraik megtérítését.

Érdemben a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben marasztalását kérték. Elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a felperesek követelése elévült, másodlagosan vitatták a követelés jogalapját is. A jogerős büntetőítélet ítélet alapján előadták, hogy a felperesek sérelmére nem követtek el bűncselekményt, ezért a bíróságnak nem a bűncselekmény vagyoni következményeiről kell döntenie, így a felperesek nem hivatkozhatnak eredményesen a bűncselekménnyel okozott károk megtérítése iránti követelések elévülésének különös szabályára. Kiemelték, hogy nem álltak szerződéses jogviszonyban a felperesekkel, a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai pedig azért nem alkalmazhatók a felperesek kárainak megtérítésére, mert a bűncselekménnyel minősített magatartásaikkal nem a felpereseknek, hanem a szövetkezetnek okoztak kárt. Érvelésük szerint az, hogy kárt okoztak a szövetkezetnek, nem hoz létre sem

szerződéses, sem szerződésen kívüli jogviszonyt a felperesek és az alperesek között. Kifejtették, hogy a felperesek követelésének kötelezettje a szövetkezet, a szövetkezet vezető tisztségviselőinek felelőssége pedig csak kivételes esetben állapítható meg a szövetkezet tartozásaiért, de a Cstv. 33/A. §-ban biztosított lehetőséggel a felperesek nem éltek.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével az alperesek per megszüntetése iránti kérelmét és a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül személyenként fizessenek meg az alpereseknek mint együttes jogosultaknak 254.000 forint perköltséget. Az I. rendű felperest 495.000 forint, a II. rendű felperest 600.000 forint, a III. rendű felperest 405.000 forint eljárási illeték 15 napon belüli megfizetésére kötelezte leletezés terhével. Kimondta, hogy a felperesek a pártfogó ügyvédi munkadíjat maguk kötelesek viselni.

Ítéletének indokolása szerint a per megszüntetésére azért nem látott lehetőséget, mert a felszámolási eljárás befejeződött, és a kártérítés iránti követelések esetében egyébként is kizárt a követelés időelőttiisége. Az volt az álláspontja, hogy a Ptk. 360. § (4) bekezdésébe foglalt, a bűncselekménnyel okozott károk megtérítése iránti követelések elévülésére vonatkozó szabály a perben azért nem alkalmazható, mert az alperesek nem a felperesek sérelmére követtek el bűncselekményt. Úgy foglalt állást, hogy a felperesek kára a célrészjegy megállapodásokban kikötött teljesítési határidők lejártakor következett be, ezért a Ptk. 360. § (1) bekezdése és 326. § (1) bekezdése alapján ezekről az időpontokról kell számítani a Ptk. 324. § (1) bekezdésében meghatározott 5 éves elévülési időt. A büntetőeljárás iratai alapján tényként állapította meg, hogy az I. rendű felperes 2005. május 5-én 2.000.000 forint tőke és kamatai erejéig, a II. rendű felperes 2008. március 7-én 13.000.000 forint és kamatai erejéig terjesztett elő polgári jogi igényt. Kifejtette, hogy a polgári jogi igény érvényesítése a Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján megszakította az I. rendű felperes követelésének elévülését 2.000.000 forint tőke és kamatai erejéig, a II. rendű felperes követelésének elévülését pedig 13.000.000 forint és kamatai erejéig. A megszakított elévülés a Ptk. 327. § (2) bekezdése alapján a büntetőeljárás jogerős befejezésekor, 2013. április 16-án újra elkezdődött, ehhez képest az I. és a II. rendű felperesek az 5 éves elévülési időn belül nyújtották be a keresetlevelüket. Álláspontja szerint a felszámolási eljárásban tett hitelezői igénybejelentés és a fizetési meghagyás kibocsátása nem szakította meg az elévülést az alperesekkel szemben, a büntetőeljárás folyamatban léte pedig nem eredményezte az elévülés nyugvását. Arra a jogi következtetésre jutott, hogy az elévülést megszakító vagy az elévülés nyugvására okot adó körülmény hiányában a III. felperes követelése teljes egészében, az I. rendű felperes követelése pedig 9.000.000 forint tőke és ezen összeg kamata vonatkozásában elévült.

Az I. és a II. rendű felperesek követelését érdemben azért ítélte alaptalannak, mert az alperesek az elítélésükre alapot adó magatartásaikkal a szövetkezetnek okoztak kárt, az alperesek magatartásai és a felperesek kárainak bekövetkezése között azonban nem állapítható meg közvetlen okozati összefüggés. Hangsúlyozta, hogy a jogi személyek vagyona elkülönül tagjaik és vezető tisztségviselőik vagyontól. A jogi személy maga felel a kötelezettségeiért, a tagok és a vezető tisztségviselők pedig csak a jogszabályban meghatározott esetekben tehetők felelőssé a jogi személy tartozásaiért. Ilyen jogszabályi rendelkezés hiányában az alperesek nem kötelezhetők a szövetkezet tartozásainak megfizetésére. A bűncselekmény elkövetése önmagában nem alapozza meg a tagok és a vezető tisztségviselők felelősségét a jogi személy tartozásaiért. Okfejtése szerint nem állapítható meg, hogy az alperesek kifejezetten mások megkárosítása céljából hozták létre és működtették a szövetkezetet, így az sem: tudták, hogy a szövetkezeti tagok egy része bizonyosan nem jut hozzá a befektetett tőkéhez és annak hozamához. A felperesek terhére értékelte, hogy a felperesek nem jelölték meg pontosan, hogy az alperesek mikor, milyen magatartásukkal okoztak kárt nekik. A felperesek által indítványozott bizonyítást mint szükségtelent mellőzte. Az alperesek jogi képviselőjének munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben állapította meg, az alperesi képviselő perben

kifejtett tevékenységének idő- és munkaigényére figyelemmel. Rámutatott, hogy az alperesek képviselője a tárgyalásokon nem vett részt, a bizonyítási eljárás csak okiratokra szorítkozott, és nem volt szükség minden alperes részére külön védekezést kialakítani.

Az ítélet ellen a felperesek és az alperesek is fellebbezést terjesztettek elő.

A felperesek fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására, keresetük teljesítésére, pártfogó ügyvédjük munkadíjának megállapítására, valamint az alperesek első- és másodfokú perköltségben marasztalására, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság téves tényállást állapított meg, abból téves jogi következtetéseket vont le, és tévesen alkalmazta a kereset elbírálására irányadó jogszabályokat. Álláspontjuk szerint követeléseik nem évülhettek el, mivel az elévülési idő csak a büntető ítélet jogerőre emelkedése után kezdődhetett el, mert a büntetőeljárás befejezéséig nem lehetett tudni, hogy az alperesek követtek-e el bűncselekményt, és azt sem, hogy büntetőjogi felelősségüket milyen bűncselekmény vonatkozásában sikerül bizonyítani. Sérelmezték az elsőfokú bíróság ettől eltérő jogi álláspontját és azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem tekintette őket az alperesek által elkövetett bűncselekmények sértettjeinek. Érvelésük szerint a felszámolási eljárásban tett igénybejelentésük is megszakította követeléseik elévülését. a büntetőeljárás folyamatban léte pedig legalább az elévülés nyugvását eredményezte.

Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság döntésekor figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy a felperesek a szövetkezet tagjai voltak, és a szövetkezeti törvény vezető tisztségviselők felelősségére vonatkozó rendelkezéseit nem alkalmazta. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta érdemben a teljes keresetüket, továbbá figyelmen kívül hagyta a bírói gyakorlatot és a polgári kollégiumi ajánlásokat. Állították, hogy az alperesek a magánszemély tagok megkárosítása céljából hozták létre a szövetkezetet, a befizetett összegekkel sajátjukként rendelkeztek, tudatosan és folyamatosan veszteségesen működtették a szövetkezetet. Kifejtették, hogy a szövetkezet csak álca volt, így annak működése és az alperesek tevékenysége teljes egészében jogellenes volt. Előadták, hogy a szövetkezet célja az volt, hogy az alperesek a szövetkezet elkülönült jogi személyiségével visszaélve mentesüljenek a hitelezők kárának megtérítése alól. Okfejtésük szerint az alperesek elsődlegesen a szövetkezetnek okoztak vagyoni hátrányt, bűncselekményeik valódi sértettjei azonban a szövetkezeti tagok. Külön támadták az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltség összegére vonatkozó rendelkezését. Álláspontjuk szerint az alperesek javára megállapított ügyvédi munkadíj rendkívül eltúlzott. Kiemelték, hogy az alperesek jogi képviselője egyetlen tárgyaláson sem vett részt, ezért csak minimális díj, az elsőfokú eljárásban 10.000 forint + áfa, a másodfokú eljárásban 5.000 forint + áfa illetheti meg.

Az alperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását kérték. Az elsőfokú perköltséget az I. rendű alperes javára 450.000 forint + 19% áfa, a II. és a III. rendű alperes javára személyenként 300.000 forint + 19% áfa összegre kérték felemelni. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul mérsékelte képviselőjük munkadíját. Hangsúlyozták, hogy a felperesek a Pp. 51. § c) pontja szerinti pertársaságot alkottak, és saját választásuk szerint, pusztán praktikus okokból érvényesítették a követeléseiket egy perben. Érvelésük szerint gyakorlatilag 3 per folyt párhuzamosan egy eljárásban. Hivatkoztak arra, hogy minden felperes vonatkozásában külön-külön védekezést kellett kialakítani, mert más és más esetek merültek fel már az elévülés vonatkozásában is. Kifejtették, hogy képviselőjük jelentős készkiadást takarított meg azzal, hogy nem jelent meg a tárgyalásokon, távollétének azonban a munkadíj tekintetében nincs jelentősége. Előadták, hogy a 2006/112/EK irányelv értelmében a szolgáltatás nyújtásának helye az alpereseket képviselő ügyvédi iroda székhelye, ezért a Németországban irányadó, 19% mértékű általános forgalmi adóval kell növelni az ügyvédi munkadíj összegét.

A felperesek és az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével támadott rendelkezéseinek helybenhagyását indítványozták.

Sem a felperesek, sem az alperesek nem támadták a fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének az alperesek permegszüntetés iránti kérelmét elutasító rendelkezését. Ez a rendelkezés fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján első fokon jogerőre emelkedett, ezért a Fővárosi Ítéltábla kizárólag az elsőfokú ítélet fellebbezett, a keresetet elutasító és a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseit bírálta felül.

A felperesek fellebbezése alaptalan, az alperesek fellebbezése kizárólag az áfa mértékére vonatkozóan alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével az ítéltábla maradéktalanul egyetértett, és lényegében osztotta az érdemi döntés ítéletben kifejtett indokait is.

Az ítéltábla a per érdemével kapcsolatban a felperesek fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a következőkre mutat rá:

Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor elsődlegesen a felperesek perben érvényesített követeléseinek elévülését vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 326. § (1) bekezdése alapján helytállóan tekintette az elévülés kezdő időpontjának azokat a határidőket, ameddig a szövetkezetnek vissza kellett volna fizetnie a célrészjegyek értékét és azok hozamát a felperesek részére. A felperesek kára ugyanis akkor következett be, és a Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján a kártérítés akkor vált esedékessé, amikor a szövetkezet a célrészjegy megállapodásokban meghatározott teljesítési határidők eltelte után sem teljesített.

A jogerős büntető ítélet szerint az alperesek egyik bűncselekményüket sem a felperesek sérelmére követték el. Ezért a felperesek és az alperesek viszonyában a felperesek kára nem tekinthető bűncselekménnyel okozott kárnak. Erre figyelemmel az elévülési idő számításával kapcsolatban az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek és az alperesek viszonyában a Ptk. 324. § (1) bekezdésében meghatározott 5 éves általános, és nem a Ptk. 360. § (4) bekezdésében írt különös elévülési idő az irányadó.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a követelések elévülését nem szakította meg sem a felperesek igénybejelentése a felszámolási eljárásban, sem a fizetési meghagyás kibocsátása a szövetkezettel szemben. A Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján a kötelezettel szemben csak a hozzá címzett írásbeli felszólítás, illetve a követelés érvényesítése iránt a kötelezett ellen kezdeményezett bírósági eljárás alkalmas az elévülés megszakítására. A felperesek azonban a felszámolási eljárásban a szövetkezettel, és nem az alperesekkel szemben jelentettek be igényt, és a II. rendű felperes kérelmére kibocsátott fizetési meghagyás kötelezettjei sem az alperesek voltak, hanem a szövetkezet volt. Ezért az igénybejelentések és a fizetési meghagyás kibocsátása az alperesekkel szemben nem szakította meg az elévülést.

A polgári jogi igény bejelentése mint a követelés bíróság előtti érvényesítése 2.000.000 forint és járulékai erejéig szakította meg az I. rendű felperes, és 13.000.000 forint és járulékai erejéig a II.

rendű felperes követelésének elévülését. Mivel az I. és a II. rendű felperesek a követelésüket a megszakadt elévülés újbóli megkezdődésétől – a büntetőeljárásban hozott ítélet jogerőre emelkedésétől – számított 5 éven belül bíróság előtt érvényesítették, az I. rendű felperes követelése 2.000.000 forint és járulékai, a II. rendű felperes követelése pedig 13.000.000 forint és járulékai erejéig nem évült el. Az I. és a III. rendű felperesek követelésének esedékességétől számított 5 év eltelt már a keresetlevél benyújtása előtt, az I. rendű felperes 9.000.000 forint és járulékai tekintetében, a III. rendű felperes pedig egyáltalán nem szakította meg követelésének elévülését, és az elévülés nyugvására alapot adó körülmény sem állt fenn, ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy az I. rendű felperes követelése 9.000.000 forint és járulékai erejéig, a III. rendű felperes követelése pedig teljes egészében elévült, és a Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében bírósági úton nem érvényesíthető. A felperesek fellebbezési álláspontjával szemben ugyanis kizárólag a polgári jogi igény eredményes érvényesítése szempontjából volt annak jelentősége, hogy az alperesek által elkövetett cselekmények milyen bűncselekmény törvényi tényállási elemeit valósítják meg, de a polgári kártérítési igény érvényesítését nem akadályozta a büntetőeljárás. A kár bekövetkezése és annak összege ugyanis a felperesek számára a célrészjegy megállapodásban meghatározott teljesítési határidő lejártától ismert volt.

Az alperesek nem álltak szerződéses jogviszonyban a felperesekkel, ezért kártérítési felelősségüket a szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre vonatkozó szabályok alapján kellett megítélni.

A felperesek kárának bekövetkezésekor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 339. § (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Ennek a törvényi rendelkezésnek az alapján a kár okozója kötelezhető a kár megtérítésére. Károkozónak azt a személyt kell tekinteni, akinek a magatartásával okozati összefüggésben következett be a kár. A károkozó helyett vagy mellett más személy csak akkor kötelezhető a kár megtérítésére, ha a törvény másik személy felelősségét is kimondja a más által okozott kárért.

A Ptk. 355. § (4) bekezdése alapján kárnak minősül a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés. Egy konkrétan meghatározott, pontosan körülírható vagyonsökkenés kizárólag a vagyon tulajdonosának okozhat kárt. Az alperesek elleni büntetőeljárásban hozott jogerős ítélet szerint az alperesek nem a felperesek, hanem a szövetkezet sérelmére követtek el olyan vagyoni bűncselekményt, amelynek a károkozás is tényállási eleme. Az alperesek tehát a vagyoni bűncselekménynek minősülő magatartásukkal a szövetkezet, és nem a felperesek vagyonában idéztek elő csökkenést, ezért a szövetkezetnek, és nem a felpereseknek okoztak kárt; magatartásuk a szövetkezet, és nem a felperesek kárával áll okozati összefüggésben. Ebből az következik, hogy az alperesek és a szövetkezet között jött létre kártérítési jogviszony, az alperesek a bűncselekménnyel okozott vagyonsökkenésből eredő kárt a szövetkezetnek, és nem a felpereseknek köteles megtéríteni. Az pedig kizárt, hogy a szövetkezet vagyonában bekövetkezett vagyonsökkenés közvetlenül az I. és a II. rendű felperesek vagyonában bekövetkezett vagyonsökkenés is legyen, mert a szövetkezetnek, mint jogi személynek a tagjaitól elkülönült vagyona van.

Az I. és a II. rendű felperesek kára abból származott, hogy a szövetkezet az alperesek bűncselekménynek minősített magatartására visszavezethető okból nem tudott eleget tenni a célrészjegy megállapodásokból eredő fizetési kötelezettségeinek. Az I. és a II. rendű felperesek kára a szövetkezet szerződésszegésével áll közvetlen okozati összefüggésben, és csak közvetett oksági

kapcsolat mutatható ki az alperesek magatartása és a felperesek kárának bekövetkezése között. Ez a közvetett oksági kapcsolat azonban az ítéletábra álláspontja szerint nem hozott létre szerződésen kívüli kártérítési jogviszonyt az alperesek és a felperesek között. Egyrészt, a szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére a szerződést szegő fél, a perbeli esetben a szövetkezet lett volna köteles. Másrészt, ha az alperesek eleget tettek volna a kártérítési kötelezettségüknek a szövetkezet felé, akkor a szövetkezet teljesíteni tudta volna a célrészjegy megállapodásból eredő fizetési kötelezettségét, vagyis az alperesek egyszeri teljesítése folytán megtérülhetett volna az I. és a II. rendű felperesek kára is. Ha viszont az alperesek magatartása önálló kártérítési jogviszonyt hozott volna létre az alperesek és a felperesek között is, akkor az alperesek nem csupán a szövetkezetnek okozott károk megtérítésére lettek volna kötelesek, hanem arra is, hogy kártérítés címén ők teljesítsék a szövetkezet célrészjegy megállapodásokban vállalt fizetési kötelezettségét. Ez viszont megteremtette volna annak az elvi lehetőségét, hogy az alperesek kétszeresen legyenek kötelesek ugyanannak a vagyoni hátránynak a megtérítésére.

A szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény (Sztv.), és az új szövetkezetekről szóló 2000. évi CXLI. törvény sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint a szövetkezet vezető tisztségviselője felelős lenne a szövetkezet által a szövetkezet tagjainak vagy harmadik személyeknek okozott károkért, a szövetkezet tagokkal vagy harmadik személyekkel szemben fennálló más tartozásaiért, vagy akár a szövetkezet tartozásának szövetkezet vagyonából ki nem elégíthető részéért. Az Sztv. kizárólag a vezető tisztségviselők és a tagok szövetkezettel szemben fennálló felelősségére, valamint magának a szövetkezetnek a felelősségére vonatkozó szabályokat állapított meg, a vezető tisztségviselők és tagok egymással szembeni felelősségére vonatkozó szabályokat viszont nem. A gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény hatálya pedig nem terjedt ki a szövetkezetekre, ezért annak 56. § (3) bekezdése a perben nem volt alkalmazható.

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Csődtv.) 33/A. § (6) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a felszámolással megszűnt gazdálkodó szervezet hitelezője közvetlenül a gazdálkodó szervezet volt vezető tisztségviselőjével szemben érvényesítse a gazdálkodó szervezettel szemben fennálló, a felszámolási eljárásban meg nem térült követelését. Ennek a Csődtv. 33/A. § (6) bekezdése értelmében az az előfeltétele, hogy maga a hitelező vagy a felszámoló a felszámolási eljárás ideje alatt a Csődtv. 33/A. § (1) bekezdésében körülírt megállapítási pert indítson, és ebben a perben a bíróság jogerősen megállapítsa a volt vezető tisztségviselő felelősségét. Ilyen megállapítási pert azonban sem a szövetkezet felszámolója, sem a felperesek nem indítottak. A Csődtv. 33/A. § (6) bekezdésének rendeltetése a hitelezők érdekeinek védelme. A jogszabály nem a volt vezető tisztségviselők felelősségét kívánja korlátozni, hanem éppen ellenkezőleg, annak a lehetőségét teremti meg, hogy a gazdálkodó szervezet vagyonából ki nem elégíthető hitelezői követelések a gazdálkodó szervezet tartozásaiért egyébként felelősséggel nem tartozó volt vezető tisztségviselővel szemben is érvényesíthetők legyenek, ha a volt vezető tisztségviselő magatartása vezetett ahhoz, hogy a követelés a felszámolás alá tartozó vagyonból nem volt kielégíthető. Ebből a szabályozásból is az a következtetés vonható le, hogy a hitelező és a volt vezető tisztségviselő között nem jön létre önálló kártérítési jogviszony akkor sem, ha a volt vezető tisztségviselő magatartása vezetett a gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenségéhez és a hitelezői követelések kielégítésének megghiúsulásához. Ha ugyanis a volt vezető tisztségviselő ilyen magatartása önálló kártérítési jogviszonyt hozna létre a volt vezető tisztségviselő és a hitelező között, akkor nem lenne szükség a vezető tisztségviselővel szembeni igényérvényesítés lehetőségét megteremtő külön jogszabályra.

Önálló kártérítési jogviszony, az alperesek közvetlen vagy mögöttes felelősségét megállapító jogszabály és a Csődtv. 33/A. § (1) bekezdésében körülírt per megindításának hiányában az

alperesek nem voltak kötelezhetők a felperesek kárainak megtérítésére. Itt utal az ítélet tábla arra, hogy ha a felperesek indítottak volna pert a Csődtv. 33/A. § (1) bekezdése alapján, és e perben a bíróság jogerős ítélettel megállapította volna az alperesek felelősségét, akkor a felpereseknek a Csődtv. 33/A. § (6) bekezdése értelmében a felszámolási eljárás jogerős lezárásáról hozott határozat Cégléltáblájában való közzétételét követő 60 napos jogvesztő határidőn belül kellett volna marasztalási keresetet benyújtaniuk az alperesekkel szemben.

A felperesek a keresetlevelükön tárgyi költségmentességre hivatkozással nem róttak le kereseti illetéket. Az elsőfokú bíróság a perben nem hozott a tárgyi költségmentesség fenn nem állását megállapító végzést, ezért az eljárást tárgyra tekintettel költségmentesnek kellett tekinteni. Mivel a felpereseket az elsőfokú ítélet meghozatalakor költségmentesség illette meg, a felperesek nem voltak kötelezhetők illeték fizetésére, hanem az illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Az alpereseket képviselő ügyvédet megillető munkadíj összegének megállapításával kapcsolatban a ítélet tábla mindenben egyetértett az elsőfokú bírósággal, ezért nem találta indokoltnak a nettó munkadíj összegének felemelését, sem csökkentését. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 37. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel alperesek megalapozottan hivatkoztak arra, hogy az ügyvédi szolgáltatás teljesítése helyének Németországot kell tekinteni, és a nettó ügyvédi munkadíjat a németországi, 19% mértékű általános forgalmi adóval kell növelni. Az ítélet tábla kizárólag az alacsonyabb adómérték miatt szállította le az alperesi képviselő munkadíját 254.000 forintról 238.000 forintra.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben, a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

A másodfokú eljárásban a felperesek túlnyomó részben pervesztesek lettek, ezért a Fővárosi Ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte őket másodfokú perköltség megfizetésére, míg a felperesek költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott. Az ítélet tábla a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján állapította meg azt, hogy az alperesek milyen arányban kötelesek viselni a felperesek pártfogó ügyvédjének díját.

Budapest, 2017. március 30.

Világhy né dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s. k.
s. k.
előadó bíró

dr. Csóka István
bíró

A kiadmány hitelül:
Hilcz Ádám né
tisztviselő